

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อเพื่อของเด็กอายุ 4 - 6 ปี จากตัวแบบในนิทานประกอบภาพ ตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ และไม่มีตัวแบบ ผลการวิจัยสำหรับสัณฐานสัมมติฐานที่ 1 คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้ดูตัวแบบ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบ และกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสัมมติฐานที่ 2

1. กลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ กับกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ดูตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ^{บุษยา} เรืองรอง (2525) ซึ่งได้ทดลองใช้ตัวแบบนิทานประกอบภาพพัฒนาความคิดเชิงจริยธรรมในเรื่อง ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความตรงต่อเวลา และความกตัญญูทวดเวลาที่ ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดทางจริยธรรมเพิ่มขึ้นในทุกเรื่อง และพริ้มเพรา นิตมร (2526) ได้ทดลองใช้ตัวแบบนิทานประกอบภาพที่มีรูปเป็นคนและมีรูปเป็นสัตว์ เสริมสร้างพฤติกรรมเอื้อเพื่อในเด็ก และพบว่า ตัวแบบช่วยเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ลุณี ยินศักดิ์ชัย (2525) ได้ทดลองใช้ตัวแบบนิทานประกอบหุ่นมือ พัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเพื่อของเด็ก ผลปรากฏว่า สามารถพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเพื่อให้สูงขึ้นได้ และ กัญญา ประสงค์เจริญ (2526) ซึ่งได้ทดลองใช้ตัวแบบนิทานประกอบหุ่นมือ พัฒนาจริยธรรมด้านความรู้สึกรับผิดชอบในเด็ก และพบว่า สามารถพัฒนาจริยธรรมด้านความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กให้สูงขึ้น

การที่กลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบนิทานประกอบภาพ กับกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ลักษณะของตัวแบบเป็นที่สนใจของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 4 - 6 ปี เด็กวัยนี้ เป็นวัยที่จินตนาการ (Imagination) สูง มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว การให้ดูตัวแบบนิทาน ที่เป็นภาพและหุ่นมือ จึง เป็นการตอบสนองพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ ดังนั้น

ความสนใจของเด็กวัยนี้ที่มีต่อตัวแบบจะทำให้เด็กสามารถจดจำพฤติกรรมของตัวแบบและทำให้ลอกเลียนแบบได้ดีขึ้น (Bandura 1977 : 24 - 25)

และการที่ตัวแบบได้รับแรงเสริม ก็เป็นแรงจูงใจให้ผู้สังเกตอยากลอกเลียนแบบมากขึ้น (Blackham and Silberman 1975; 55 - 56) ซึ่งตัวแบบนิทานทั้ง 5 เรื่องที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ได้กำหนดให้ตัวแบบได้รับแรงเสริมเมื่อแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อ เช่น ได้รับนมเป็นรางวัล ได้รับคำชมเชย เป็นต้น นอกจากนี้ การได้ดูตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง จะทำให้ผู้สังเกตจดจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น และเมื่อจดจำได้ดีขึ้น ก็มีผลทำให้ผู้สังเกตลอกเลียนแบบได้ง่ายขึ้น (Wilson and O'Leary 1980: 208) ซึ่งการทดลองครั้งที่กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสดูตัวแบบแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อเป็นเวลาดิตต่อกันถึง 5 วัน จึงมีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อสูงขึ้นกว่า กลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ กับกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อทั้งภายหลังการทดลองทันทีไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 แสดงว่าตัวแบบในนิทานประกอบภาพ กับตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมีประสิทธิภาพในการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เด็กวัย 4 - 6 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการในการสร้างมโนภาพในใจ (Imagination) เห็นได้จากการที่เด็กสร้างมโนภาพในเรื่องของการมีเพื่อนลุ่มมุด (Imaginary companion) ซึ่งเป็นเพื่อนที่ไม่มีตัวตนจริงขึ้น (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2525 : 95) กลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบนิทานประกอบภาพ จึงสามารถจินตนาการและวาดมโนภาพของตัวเองละครในนิทานแต่ละตัวให้มีความเคลื่อนไหวและมีความต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราวที่ไม่ขาดตอนได้ ซึ่งคล้ายกับดูตัวแบบที่เป็นหุ่น นอกจากนี้เด็กวัย 4 - 6 ปี มีพัฒนาการด้านการรับรู้ภาพได้ดี เด็กจะสามารถรับรู้รายละเอียดของภาพ ขณะเดียวกันก็สามารถแยกแยะความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ในภาพออกจากกันได้ ตลอดจนรับรู้มิติของภาพได้ (Gibson 1969 อ้างถึงใน ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2525 : 93) และภาพที่มีสีหลาย ๆ สี และภาพที่มีลึกลับดูตา จะดึงดูดความสนใจของเด็กวัยนี้ได้มาก (ฉลองชัย สุรวัดณ์บุรณ : 2515)

นอกจากนี้ กิจกรรมการสอนด้วยการเล่านิทาน ได้ถูกกำหนดให้เป็นกิจกรรม การสอนสำหรับเด็กในโรงเรียน (กรมวิชาการ 2521 : 312) และการเล่านิทานก็เป็นวิธีการ ที่ผู้ปกครองนิยมใช้เล่าให้เด็กฟังที่บ้าน ซึ่งอาจทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับการเล่านิทาน ดังนั้น การเล่านิทานประกอบภาพและหุ่นมือ จึงไม่มีใครจะเป็นสิ่งใหม่สำหรับเด็ก ด้วยเหตุนี้ กลุ่ม ตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพกับตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือจึงมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อ ไม่แตกต่างกัน

และจากการติดตามผลภายหลังการทดลอง 2 สัปดาห์พบว่า พฤติกรรมเอื้อเพื่อ ของกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ กับกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ ยังคงมีอยู่ทั้ง 2 กลุ่มทดลอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเอื้อเพื่อที่เกิดขึ้นจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพและกลุ่มตัวอย่างที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ จะยังคงอยู่ แม้จะเว้นช่วงเวลาไปแล้ว 2 สัปดาห์ก็ตาม ฉะนั้น ในการเรียนการสอนพฤติกรรมการเอื้อเพื่อ ให้กับเด็กในวัยนี้ สามารถสอนโดยใช้สื่มนิทานประกอบภาพ หรือนิทานประกอบหุ่นมือได้ เพราะ ให้ผลไม่แตกต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย